

SZŰZ MÁRIA KEGYELMI URALMA

– Meghirdetett Ikon-Ország –

(III. rész)³

(részlet: III-IV. Alegység – adalékok a Mindszenty-portré Melkizedek-szemponjtájához)

Az illusztrációk hivatkozásai a lábjegyzetben³

III. SZŰZ MÁRIA ORSZÁGA ÉS A KATOLIKUS IGAZHITŰSÉG

Az Orosz Egyház és az Orosz Szakrális Monarchia egymás iránti viszonyának mellőzhetetlen tanulságai eligazítást nyújtanak mind a Katolikus Egyház jelenkori próbatételeire, mind Szűz Mária Országá és Egyháza viszonyára, bár a párhuzam alkalmazhatósága nem magától értetődő. Míg az 1054-es egyházszakadás nyomán Bizánc Pátriárkátusa függetlenítette magát Rómától és Péter utódától, az Orosz Egyház pedig önállósodott közvetlenül Bizánc 1453-as bukása előtt, a Magyar Egyház Péter utódához fűződő viszonyát megszilárdítva egyetemes, azaz katolikus jellemzőjét és sajátos jellemzőjét, azaz apostoliságát egyaránt megerősítette. II. Szilveszter Pápa Szent Istvánnak a Szent Koronával küldött „Apostolokkal Egyenlő” minőséggel rendkívüli kiváltságokat biztosított, amit a Ravennai Zsinat 1001 Húsvétján rögzített. Ez az Esztergomi Érsekségnek „mater et caput” (anya és fő) minőséggel a világegyházban egyedi pátriárkai sajátosságú joghatóságot biztosít, ami kezdetektől kiterjedt a Szent Koronához tartozó területek összes keresztényére, rítustól függetlenül. Magyarország ebből adódóan távolról sem némely mai körök érdekei szerint magyarózott vazallusi képződmény,¹ hanem a Szentszékkal lényegében mellérendelői viszonyban levő katolikus királyság,² ami a lehetőségét is kizárja külföldinek beleszólni az ország belügyeibe. Szent István király uralkodásának korát, valamint az Orosz Egyház és Monarchia viszonyát hasonló eszkatologikus várokozások határozták meg. III. Ottó a Renovatio Imperii Romanorum (a Római Birodalom felújítása) célt tűzte ki és felvette a „világ császára”, „apostolok szolgája”, „Jézus Krisztus szolgája” címeket. Ezt egykori tanítómesterével, II. Szilveszter Pápával a régi római császárságot visszaállítva kívánták megvalósítani, nem politikai hatalmi képződményként, hanem a keresztény országokat egyetemesen összefogó hierarchiaként, a dicsőséggel eljövő Krisztust fogadó európai népek egységében. Szent István felismerte, hogy „Isten ujját” vonhatja a térségi politika irányításába. Ezért szól az „Intelmek” soraiban „a törvény kötelékeiről, amelyet Isten ujjá kötözött (digitis Dei condita)” – „isteni időben” egybeszötte a Magyar Egyházat a Királysággal.

Az Árpád-kortól kezdve az egyházi hierarchia magától értetődően a katolikus hittisztaság és egyházfegyelem kategóriáinak fenntartott kiközösítés árán is védte az Egyház ügyeként a Szent Korona jogait: „Szent László, Könyves Kálmán, II. István, II. Béla, II. Géza idején (1077-1162) az ország a Szent Korona uralma alatt [...] Szent István Intelmeinek szellemében élt, ami megnyilvánult Szent László és Könyves Kálmán törvénykezésében is. A Szent Koronát érték kisebb-nagyobb sérelmek, de nagyobb veszély nem fenyegette, s Horvátország, Bosznia, Dalmácia és Ráma is a Szent Korona uralma alá került. Ezt követően azonban a Szent Koronát ért sérelmek szinte sorozatosá váltak. III. István (ur. 1162-72) megkoronázása (V. 31.) után I. (Komménosz) Mánuel bizánci császár többször is megpróbálta növelni magyarországi befolyását ellenkirályok állításával és a Szent Korona megszerzésével. Előbb II. Géza öccsét, Istvánt küldte Magyarországra, akit azonban a magyar urak nem fogadtak el; ezután II. Géza idősebb öccsét, László herceget küldte, akit a magyar urak egy része elfogadott királynak, megsértvén az ország és a Szent Korona egységét és főhatalmát. Bánfi Lukács esztergomi érsek nem volt hajlandó megkoronázni Lászlót, mert Magyarországnak volt törvényes királya, III. István. Mikó kalocsai érsek azonban hajlandó volt erre. Lukács érsek II. Lászlót (ur. 1162-63) is kiközösítette, aki ezért bebörtönöztette Lukács érseket. László azonban 1 évvel belüli, 1163. I. 14: váratlanul meghalt. Mikó kalocsai érsek 1163. I. 27: ismét törvénytelenül királlyá koronázta IV. Istvánt (ur. 1163-65), II. Géza fiát. Lukács esztergomi érsek a Szent Korona egységét védelmezve őt is kiközösítette. III. István csatában legyőzte IV. Istvánt, aki ekkor a hatalom megszerzéséért hűbérül ajánlotta Magyarországot Mánuel bizánci császárnak. Mánuel császár azonban III. Istvánnal, a törvényes magyar királlyal kötött békét. A Szent Korona törvényes hatalma IV. István halálával (1165) állt helyre. III. István megsértette az Egyház Szent István által biztosított jogait, ezért Lukács érsek Magyarországot törvényes királyt is kiközösítette. III. Sándor pápa (ur. 1159-81) követe vezette helyes belátásra a királyt, akit ekkor Lukács érsek föloldozott a kiközösítés alól. 1173. I. 13: Lukács érsek visszavonult, s a pápa engedélyt adott a kalocsai érseknek, hogy [...] III. Béla (ur. 1172-96) néven megkoronázza III. István legkisebb öccsét, kinek uralkodása alatt helyreállt a Szent Korona uralma Dalmáciában.

III. Béla 1182. V. 16: megkoronáztatta idősebbik fiát, Imrét, aki 1196: foglalta el a trónt. III. Ince pápa (1198-1216) 1198: kiközösítés terhe mellett megintette Imre király öccsét, András herceget, mivel összeesküvést szőtt Imre, a törvényes király ellen; s levelet írt Godehardus székesfehérvári prépostnak is, melyben megengedte, hogy a Szent

Korona őrzésére örkanonoki tisztséget létesítsen, nehogy «valami kár érje az Egyházat, vagy valami sérelmet szenvedjen a haza becsülete, ami a Szent Koronából ered». 1205. V. 29: a Szent Koronával megkoronázták II. Andrást, aki 1217-18: keresztes hadjárata idejére az esztergomi érsekre bízta az ország kormányzását. Távollétében egyes főurak föllázdak és elűzték az esztergomi érseket, ami lázadás volt a Szent Korona ellen is. II. András kir. az Aranybullában részletes közjogi formába öntötte az Intelmek IV. fejezetében megfogalmazott törvényeket. A Szent Korona jogi tagjainak (főpapok, főemberek és minden nemes – együtt és egyenként is) ellenállási jogot adott a királlyal szemben ha megszegné a törvényeket. II. András 1231: törvénybe foglalta, hogy a mindenkori esztergomi érsek köteles ellátni Szűz Mária és a Szent Korona alattvalóinak érdekvédelmét. Ezzel külön is törvénybe foglalta azt (ami az Intelmek III. fejezetéből is következik), hogy az Egyház köteles felügyelni a mindenkori magyar királyt és a világi uralmat. Ebből is következik, hogy Magyarországon a király személye után az esztergomi érsek mint a Szent Korona főségében második tagja³ az ország második embere, ugyanakkor a királynak nem alattvalója. IV. Béla király a tatárok elől a Szent Koronával a dalmáciai Trau városába menekült. A tatárjárás után IV. Béla helyreállította Szűz Mária és a Szent Korona országát. Az 1256. XII. 16-i oklevélben a Szent Koronát tudatosan hatalomgyakorló jogi személyként, uralkodóként említette, s tudatosan alkalmazta az Aranybulla 31. törvénycikkelyét, mely a Szent Koronát olyan jogi személynek tekinti, akinek engedelmeskedni kell. Az 1298:21. törvénycikkely kimondta, hogy ha a király az ország területének bármely részét bármely okból elidegenítené, azt köteles visszaszerezni. Az ország területi sérthetlenségének alapja ugyanis az, hogy Magyarország Szűz Máriáé, illetve Mária nevében a Szent Koronáé, s így egyetlen magyar uralkodónak vagy törvényhozásnak sincs joga abból egyetlen cm²-t sem elidegeníteni. Aki megtagadja az ország, azaz a Szent Korona területi épségének helyreállítását, azt a kalocsai érseknek ki kell közösnie.⁴

A Szent Korona – mint Isten Országának alárendelt, azzal összhangra törekvő Szent (Szakrális) Ország – megsértése a magyar(országi) politikum belső meghasonlásának érzékeny jelzője, legyen szó akár világi, akár egyházi politika esetéről. A Szent Korona jogrendje ellen a Károlyi Mihály-féle Népköztársaság és a Kun Béla-féle Tanácsköztársaság boldvük mintára elkövetett merényleteinek következményeként állhatott elő az anakronisztikusan groteszk helyzet, amelyben Kun Béla a Szent Korona 100000 márkáért történő eladásáról tárgyalhatott egy müncheni ötvössel. Ezen spirituális hűtlenségek közvetlen feltételt teremtettek a trianoni koncepció tárgyalás és az 1920. június 4-ei diktátum végrehajtásához, amely éppen Jézus Szentséges Szíve ünnepén – öt sebbel csonkolva feszítette keresztre Szűz Mária Országát és népét. A Szent Korona jogrendjét sértő külső és belső merényletek, a teljesség igénye nélkül: az Antant; a csehszlovák köztársasági kormány és legionistái; a szerb-horvát-szlovén királyság és a szerb csapatok; a román király és hadsereg 1919-ben, illetve a trianoni diktátumot követően; 1921-ben a nemzetgyűlés; 1944-ben a III. birodalom; 1946-ban a szovjet hadsereg, a magyar parlament és a csehszlovák kormány. Rákosi Mátyásnak 1948-56 között már csak kihasználni kellett a tálcán kapott állapotokat, amelyekért magyar(országi) vezetők vagy Magyarországon hatalomhoz jutó idegenek okolhatók, akik olykor szándékosan, máskor vétkes tudatlanság, bűnös könnyelműség vagy kalandor felelőtlenség formájában követték el a Szent Korona jogrendje elleni merényleteiket: 1301-ben Károly Róbert (első koronázásakor) és Cseh Vencel; 1305-ben Wittelsbach Ottó; 1306-ban Kán László és Károly Róbert (második koronázásakor); 1440-ben az Országgyűlés, Kottaner Jánosné Ilona, az özvegy Erzsébet királyné és I. Ulászló; 1457-ben V. László; 1517-ben Werbőczy István; 1526-ban Tordán és Székesfehérvárott tartott Országgyűlés és Szapolyai János; 1528-ban és 1529-41 között Szapolyai János; 1541-51 között Szapolyai Jánosné Izabella „királyné” és Fráter György; 1552-ben Habsburg Ferdinánd; 1619-ben Bethlen Gábor és az Országgyűlés; 1687-ben I. Habsburg József, Esterházy Pál nádor és a Rendek az Aranybulla Ellenállási Záradékának eltörlésével; 1703-11 között a Habsburg-ház; 1780-90 között II. József „kalapos király”; 1790-ben Wessprémi István; 1848-49-ben Ferenc József császár, Kossuth Lajos, Szemere Bertalan és Duschek pénzügyminiszter; 1867-ben Ferenc József császár és az Országgyűlés.⁵

Szent István király Intelmei és II. András király Aranybullája az Ellenállási Záradékkal biztosítják a Szent Korona Jogrend szerint Mária Országában Egyház és Szakrális Monarchia szinergiáját⁶, egymást segítő együttműködésük évszázadokon át kipróbált páratlan tökéletességű katolikus prototípusát. Sajnos ezt a Katolikus Egyház társadalom- és politikai teológiája nem integrálta, de nem is dolgozta ki ezen valóságok Isten akaratával való megfelelésére, sem a megfelelés hiányára vonatkozó modelljeit. Ezzel szemben az ortodox politikai teológia magától értetődően operál a bizánci és orosz modellek kategóriáival: „Egyház és az állam olyan, mint a lélek és a test. Ennek alapján [...] az állam esetleg olyan politikát folytathat vagy olyan törvényeket hoz, amelyek közvetlenül nem érintik az Egyházat, [...] azonban mérhettelen veszteséget okozhat az Egyháznak. Másrészt az Egyház zavarai az állam életében is tükröződnek. Például a különböző vallási eretnekmozgalmak az állam békéjét és nyugalalmát is megzavarják, és az uralkodóknak olyan intézkedéseket kell hozniuk, amelyek visszaállítják a nyugalmat. [...] Bizáncban sok [...] zsinatot, [...] amelyeken kimondottan egyházi, dogmatikai viták zajlottak, az uralkodók kezdeményezésére hívtak egybe. Szeretném hangsúlyozni, hogy ez nem csupán és nem annyira jogi szimfónia volt, mint inkább a karizma szimfóniája. [...] Bizáncban a pátriárka kijelölésekor nem volt újra felszentelés, míg Oroszországban fokozatosan kialakult a pátriárka megválasztásának szertartása, amely magában foglalta az újra felszentelés elemeit. Ily módon a pátriárka és a cár a Szentségek által különleges karizmát kapott Istentől, és természetesen egyetértésben kellett tevékenykedniük. De mint Bizánc is, úgy Nyugat-Európa is számtalan példát szolgáltat állam és Egyház közötti kölcsönös ellentétekre és nyílt harcokra. [...] Magas tisztségeket tölthetnek be és nagy méltósággal bírhatnak, miközben a minden emberre jellemző gyengeségektől és bűnöktől ők sem mentesek. [...] Nyugaton az Egyház és az állam kölcsönös kapcsolatában az Egyház számtalan kísérletet tett arra, hogy az állam fölé kerekedjen, [...] Oroszországban az állam igyekezett jóval gyakrabban az Egyház fölé kerekedni, és a köztük lévő konfliktusok általában az állam hibáiból keletkeztek. Ez egyebek között azért is volt így, mert az orosz cárok az idők során úgy kezdték értelmezni a második felkenésük során kapott karizmát, mint a papság részévé válásukat.”⁷

Az orosz cárság papi jegyeinek mibenlétét szakszerű vizsgálatnak kellene alávetni, de összeállításunk előbbi részeiben tárgyalt Isapostolos⁸ minőség ismeretében az orosz cár szakrális papi mivolta megalapozottan vélelmezhető. A szakrális monarchiák orosz-magyar párhuzamát illetően nem hagyható figyelmen kívül, hogy az Isapostolos minőség megélése a magyar királyságban – főleg az Intelmekkel és az Aranybullával – tökéletesedett a Szent Korona jogrendje ellen indított merényletsorozatig, az orosz cárságban – a későbizánci és nyugati abszolutisztikus elemek átvételével torzítva – fokozatosan sorvadt. Furcsamód, az idézett orosz ortodox szaktekintélyek amennyire világosan látják Oroszországnak és az Orosz Egyháznak a világi gondolkodás diktálta szekularizációs tévedéseit, annyira távol áll tőlük egyáltalán mérlegelni Oroszország megtérésének szükségességét. Összeállításunk II. részében megállapíthattuk a keresztények

egyéni és közösségi öntudati érlelődését, személyiség-fejlődését érő krízisekről, hogy olykor azonosságuk gyökerével szembeforduló ellenpólusként próbálják újraértelmezni önmagukat. Ezt az ősbűnnel megsérült természet önállítási kényszere okozza, a kegyelem segítségével azonban a tévedés felismerhető és megtéréssel a gyógyulás irányába terelhető, viszont összeomlással jár, ha megtérés helyett megátalkodás következik. Az egyes személyek és a változásnak időben szintén alávetett kisebb-nagyobb közösségek – így az egyes nemzeti egyházak⁹ és a szakrális monarchiák – egyaránt csak megtéréssel küzdhetnek le meghasonlásaikat. Küzdelmükhöz világító fátyla Szolovjov idézett bizantinizmus-leírása¹⁰, klasszikus üdvtörténeti példája pedig az ószövetségi választott nép intézményes és karizmatikus szolgálattevői, mint korporatív személyek¹¹. Zárt közösségi inkubátorként a bizantinizmus eltorzítja a keresztény egyénekre és közösségekre egyaránt kötelező folyamatos megtérés készségét, benne Isten megtérésre szólító kegyelme is csak az elhárítandó külső hatások egyike lehet. A rendszer-ideológiai bizantinizmus jellemző tünete a rendszeren kívüli szereplők – szektásodás jegyét mutató – kriminalizálása, ami az egymást elítélő orosz óhitűek és Nikon pátriárka, illetve Nikont évszázadokon át védő szerezcsenmosdatók közös tévedése. [...]

Mindszenty József bíboros, **Hercegprímás**nak az Egyház és Nemzet elleni terror mellett a Vatikánban 1963-tól futtatott „Ostpolitik”¹² gépezetével szemben is ki kellett állnia. Ezért írta az Egyesült Államok Budapesti Nagykövetségére menekült politikai disszidensként, 1962-ben még szelíden: „Az Egyház mai mély válsága ne ijesszen meg bennünket! Túlságosan és sokáig ráhagyatkoztunk az ősi múltra épült, a családi és nemzeti folytonosságba beágyazott keresztény hitre. E beágyazottság azonban csak támasz lehetett, de nem volt sem maga a hit, sem annak záloga. Minden egyének, minden nép minden egyes nemzedékének újra meg újra meg kell küzdenie a hitéért úgy, mint Jákobnak az Isten angyalával. Nem szabad eleresztenie az alkalmat, a lehetőségeket még halálos fáradtság miatt se, mindaddig míg Isten meg nem áld bennünket. Isten fiatal. Ővé a jövő, Ő nemcsak a múlt, a hagyományok tudója vagy féltékeny vigyázója, hanem az újnak, a fiatalnak, a holnapnak az előhívója is egyénekben és népekben, akik nem adják föl magukat. Ezért nincs helye a csüggedésnek. A mi szívünk megremeghet a nehéztől, az ismeretlentől, a lehetetlennek látszótól, Isten azonban az egyének és nemzetek jövőjét sokszor a lehetetlennek látszó holnapra rejtette el; nekünk kell nekilátnunk, hogy azt előhozzuk. Százados, tragikus és hősi küzdelmekben hazát veszítettünk: majdnem csak talpalatnyi földünk maradt. [...] Ebbe a minket perzselő tűzvészbe persze mi magunk is beledobtuk száraz és mindig újra meggyújtott gerendáinkat: hitetlenségünket és árulásainkat egymással szemben, káromkodásunkat, közéleti könnyelműségünket és legutóbb azt, hogy népünk kényelemszeretetből segédkezett nyújtott a magyarság termésének alattomos lekasabolásához. [...] Isten és őseink mondatják velem és ezt szeretném minden magyar párnája alá tenni, legyen bárhol széles e világon, hogy ne legyen nyugta az ösztökétől halála órájáig: A megmaradt kevésből újra kell építenünk a hazát!”¹³

A hitvalló főpásztor tehát nem vádolt senkit, hanem önvizsgálatra, megtérésre, Isten, Egyház, Haza és Nemzet jövője iránti hűségre szólított éppen amikor ezek szolgálatának legkevésbé látszott a jövője¹⁴. Számára a „Haza Újraépítése” alapvetően más, mint a lényegileg katolikus Magyar Királyság visszaállítását követelő ezoterikus botcsinálta megmondók képzelik, a „szakrális”¹⁵ katolikus jelentése és a „katolikus”¹⁶ fogalom mibenléte egyaránt mellékes. **Mindszenty Hercegprímás** számára a „Haza Újraépítése” ugyanakkor alapvetően több, mint azt személyes és szakrális karizmájának lényegi ismerete híján általában értelmezik. A II. Vatikánum utáni egyházi és világi politikák rohamos szekularizációja Mária Ország és Egyháza szakrális örét hajthatatlanságának kemény kifejezésére kötelezték:

„A rabszolgává tett nemzet soraiban ma én vagyok Magyarország egyedüli alkotmányos képviselője [...] feladatom lenne az új kormány kinevezése, a Nemzetgyűlés összehívása és feloszlata [...] aki alkotmányos alapon új életet kezdhet a nemzet számára [...]. Az itt említettek alapja Szent Istvánnak II. Szilveszter pápához intézett beszámolója a Magyar Egyház megszervezéséről, amelyben az esztergomi érsek a legmagasabb egyházi és alkotmányos méltóság. Ezt a beszámolót a pápa elfogadta, és jóváhagyta azzal, hogy a koronát [...] Szent Istvánnak adta. Az érsek **prímás** kettős funkcióját kell szem előtt tartani – [...] utóbbi kettős eredetű: egyházi és alkotmányos. [...] Letétele még nem jelenti, hogy megszűnt **prímás**nak lenni. Nem személye, hanem a Nemzet függetlenséghez való joga ered az isteni akaratból és a

természetjogból, s ez világos álláspont kinyilvánítására kényszeríti, valamint arra, hogy őrizze a **prímás** hivatalát. [...] Az lenne a kívánatos, hogy Őszentsége ne engedje meg, hogy a zsarnokság és istentelenség uralma megszakítsa az ezeréves gyakorlatot, hanem inkább mozdítsa elő a nemzet függetlenségét. Könyörgök Őszentségének, ne ejtsen foltot történelmi emlékezetén azzal, hogy visszaveszi a hitet és a Róma iránti hűséget a Máriához, Magyarország Nagyasszonyához mindig hű néptől és apostoli királyától, Szent Istvántól. Ami idáig történt Esztergommal kapcsolatban, az gyakorlatilag megkönnyíti Nixon elnöknek, hogy istentelen kezekbe juttassa a szentkoronát. Ez idáig az elnök folyamatosan megerősítette előttem, hogy továbbra is szent [tárgyhoz illő] ortalomban részesíti, ám utóbb olyan nyilatkozatokat tett a tömegkommunikációban, amelyek engem nyugtalansággal töltenek el. Amit írok, az minden magyarnak a véleménye. Ha Őszentsége ignorálja ezt: «Szóltam és megmentettem lelkemet, [...] hogy ne becsúszhassék szolgálatunkat [...] Mi köze az igazságnak a gonoszsághoz? [...] Hogyan egyeznék meg Krisztus Béliállal?» (2 Kor 6,3.14.15)”¹⁷

IV. SZÚZ MÁRIA ORSZÁGÁNAK ÚJRAÉPÍTÉSE

Amennyire megdöbbenő, hogy Béliál¹⁸ neve egyáltalán említésre kerülhet bármely Pápa intézkedése kapcsán, sajnos annyira indokolja az Ostpolitik természete, amely miatt a magyarországi kommunisták kedvére VI. Pál Pápa

megfosztotta Szűz Mária Országát **Hercegprímás**át esztergomi érsekségétől. Egyes kutatók szerint a Pápához intézett kemény hangvételű levél nem került elküldésre, ami a boldoggá avatást esetleg kockázatos volt engedelmesség leplezésének is tekinthető. A Kereszténység Védőbástyájaként elismert Mária Országát utolsó hűségese **Hercegprímása**, min az Egyház, Hit, Haza és Nemzet védelmezője¹⁹, nem szorul védelemre, még kevésbé leplezésre. Az engedelmisséget²⁰ mindenekelőtt Isten iránt kell gyakorolni, mivel az csupán gyümölcse a sokkal fontosabb igazságosság erényének, az erények hierarchiája ugyanis az isteni (teológiai) erényekkel – hit, remény, szeretet – kezdődik, amelyeket a fő (kardinális) erények – igazságosság, mértékletesség, bölcsesség, állhatatosság – követnek. A Hitvalló Főpásztor életszentségét vitatók a gallikanizmus²¹, valamint az egymást kizáró konstantinizmus-ülilianizmus²² koholt vádjait egyaránt rámondták, mai utóda, Erdő Péter bíboros mégis ihletetten méltatta a 2009. május 2-án Esztergomban tartott **Mindszenty**-emlékmisést: „Boldog emlékü elődömet [...] 1948. december 26-án tartóztatták le az esztergomi **prímási** palotában. Ezen a napon Rómában, bíborosi címtemplomában, a Santo Stefano Rotondo templomban ünnepelték a római magyarok a templom védőszentjének, Szent István diakónusnak az ünnepét. Minden bizonnal sokan közülük 1946. március 3-án is ott voltak, amikor **Mindszenty** József bíborossá kreálásakor birtokba vette ezt az ősi templomot, amelyet XII. Piusz pápa jelölt ki számára²³.”²⁴ Továbbá, születésének 120. évfordulója alkalmából rendezett konferencián: „a történettudományunk sem mellékes, hogy a mártír sorsú bíboros tetteinek és szavainak fő mozgatórugója a hite volt, ez pedig megnyilatkozásait magyarázza és egységbe fogja. [...] **Mindszenty** József magatartását spirituális szempontból kell vizsgálni; korporatív személyiség volt, mert életében «összetömrítve megtaláljuk a hívő emberek szenvedéseit és tanúságtételét.»”²⁵ Utódja idézett megállapításait maga **Mindszenty** bíboros vetítette előre a Szent István Társulat 1947. december 11.-ei közgyűlésének elnöki beszédében:

„Ahhoz, hogy helyesen mérlegeljen és ítélkezzék a történetírás, kell hozzá a mindent áttekintő biztos látáson kívül a megvesztegethetetlen felelősségtudat az ítélkezőben; ennek szemszögéből nézze az ítélet alá kerülőt – mondotta. – A közéletnek nincs egyetlen szerepvivője és eseménye, aki vagy amely felett előbb vagy utóbb az ítélet el nem hangzanék. A történelmi ítéletet azonban nemcsak az írók és történészek fogják megalkotni. Van egy másik ítélőszék is, melyben nem az írástudók ülnek. A nép is ítélkezik. Egyszerűségében, tisztaságában, előítéletlétől mentesen, jobban és helyesebben ítél, mint azok, akik ideológiát szolgálnak. A bíráló, mely a néptől jön, «a történelmi ítélet előfutára». Fél a történelemtől az, aki «az előfutárt elnémítja.»”²⁶ A **Hercegprímás** történelem-szemléletét²⁷ az örök magasságokból táplálkozó üdvtörténeti küldetéstudata ihlette, páratlan jelentőségű szolgálatának prófétai bejelentéseit igazolta a „vértanús zsengeje” példájára végzett hitvédelemmel, prófétaként felmutatta Szűz Mária Népe szenvedéseinek az engesztelésben gyümölcsöző értelmét²⁸, és saját előre látott kálvária-járásával hitelesítette is. A korábbi veszprémi püspök esztergomi kinevezése előtt prófétai közlésben „1945 májusában az Úr így szólt Natália nővérhez: «Közel van az isteni erőmmel megáldott, és Lelkem fényével megkoronázott Fej [...] bebizonyítom, hogy terveim nem egy lélekre, hanem az egész üldözött Egyházra és a szenvedő világra vonatkoznak.» [...] «Jézus látni engedte, mily nagy fokban hevíti az Ő isteni szeretetének tüze **Hercegprímás** Urunk szívét, és mily rendkívüli erővel működik benne az Igazság Lelke. Láttam a Szentlélek erejét erősödni, fokozódni benne, egészen a haláláig [...] Isten kezében mint különös eszközt a közeli szelb magyar jövőre nézve.» 1945 október közepén a nővér leírta Jézus **Mindszenty**hez intézett szavait: «[...] te vagy kegyelmeim befogadója, ami nem volt és nem is lesz benned hiába! Isteni akaratomból téged felszabadító angyalként helyeztelek az ország és az Egyház védelmére.»”²⁹ A **Hercegprímás** küldetésének égi bejelentése méltó földi visszaigazolást nyert: a kinevezés dátuma 1945. augusztus 16.-a, a Világegyházban Nagyboldogasszony ünnepét közvetlenül követő Szent István Magyar Király napja.

A kinevezési dokumentumot Grósz József kalocsai érsek vette át és szeptember 8.-án, Kisboldogasszony ünnepén személyesen átadta a címzettnek, aki néhány napi elmélkedés után elfogadta a kinevezést, amit szeptember 14.-én, Szent Kereszt Felmagasztalása ünnepén kihirdettek. A kinevezési bullát XII. Pius Pápa október 2.-án, Szent Órangyalok ünnepén írta alá, az új **Hercegprímás** székfoglalója október 7.-én, Rózsafüzér Királynője ünnepén, első szolgálati napja 8.-án, Magyarok Nagyasszonya ünnepén volt. Bíborossá kreálásakor, 1946. február 21-én, XII. Piusz pápa prófétálta: „Az új kardinálisok közül [...] Te leszel az első, akinek vállalnod kell a bíbor színnel jelzett vértanúságot!”³⁰ Letartóztatása előtt, 1948 Karácsony másnapján, Géza-István fejedelem által a Várhegyen emelt első esztergomi szentegyház védőszentje, Szent István első vértanú ünnepén szózatot intézett Szűz Mária Országát reá bízott Népéhez: „[...] Azon a helyen, ahol nem pártok, de az Apostoli Szentszék kegyéből és bizalmából őrt állok, [...] senki sem állott annyira eszközök híjával, mint én. Annyi célzatosan megszűnt, százszor megcáfolt, de konokul tovább hirdettet valótlanúság nem tájékozott mind a hetvennyolc elődömet körül egysíttvéve sem, mint körülöttem. Nem vádolom vádlóimat. Ha a helyzetet időnként megvilágítani kényszerülök, ezt csak nemzetem feltörő fájdalma, kicsorduló könnye, megrázó igazsága teszi. Imádkozom az igazság és szeretet világáért. Azokért is, akik Mesterem szava szerint nem tudják, mit cselekszenek. Szívükből megbocsátok nekik. Nem vettem részt semmiféle összeesküvésben. Nem mondok le érseki tisztemről. Nincs vallani valóm és semmit sem írok alá. Ha mégis megtenném, az csak az emberi test gyengeségének következménye s azt eleve semmisnek nyilvánítom.”³¹ A Nagy Magyar Engesztelés Főpapja és Próféta helytállásának forrása az emberi és keresztényi mívelt királyi-papi-prófétai hármassága ésége, annak sajátos egyetemes és magyar elemeinek egységében: (1) az Ósevangéliumban meghirdetett ítéletprófécia és üdvösségprófécia Szűz Mária Országát és Egyházát vonatkoztatott szemlélete; (2) a Szűzanya, mint Örökös Magyar Királynő és Tulajdonos szolgálata a magyar szakrális monarchia egyedi közjogi rendjében; (3) az Úr Jézus és a Szűzanya által Mária Natália nővérnek adott magán-kinyilatkoztatás melletti elköteleződés. Mindezek a kiforrott papi önértelmezésére épülve együttesen alakították a **Hercegprímás** szakrális életművét. Papságának máriás irányát **Hercegprímás** vezetője, Marton Boldizsár Marcell sarutlan karmelita atya támogatta, akinek halálakor, 1966-ban írta naplójába a **Hercegprímás**: „Most már csak imádkozhatik értem a kiváló jó pap és barát, tanácsot nem adhat.”³²

„Marcell atya [...] 1942-ben tette közzé a lelki életről írt kézikönyvét Kolostori iskola a Karmelen címen. Két évvel később jelent meg **Mindszenty** [...] «Az édesanyjának» harmadik, bővített kiadása. [...] «A szerző legédesebb ambíciója az volna – írja Marcell atya könyve előszavában –, ha sikerülne minél több lelket megnyerni az igazi Mária-kultusznak [...], mert aki Őt megtalálja, az életet találja meg és üdvössége leszen az Úrban (Péld 8,35). [...] Mária nélkül a lelki élet pusztta vergődés, egy helyben topogás, vagy roppant fárasztó, lassú haladás, neki-nekilendülés és még nagyobb visszaesés; s mert az Isten akarata, hogy Mária anyánk legyen és mi valódi gyermekei [...], amely nélkül nincs számunkra mennyország.» **Mindszenty** is ezt mondja: «Csak azt tesszük a Mária-tisztelettel, amit Jézus Krisztus tett és tanúsított Máriával szemben. Jézus szeretve tisztelte Máriát; engedelmeskedett neki és bekapcsolta üdvösségünk

legfőbb mozzanataiba és titkaiba [...] Krisztus vérével törleszti az istenanyaságot, az asszonyokból kiválasztottságot, a Szeplőtelen Fogantatást, a túláradó kegyelmeket és az irányunkban való anyaságot is.» [...] «Küldetést adott tehát az Ó édesanyjának – írja Marcell atya –, hogy a nyomorult emberiség az istenfiúság tudatára ébredjen az ő gyengéd kezének vezetése alatt. [...] Órá bízta a feladatot, hogy a fogadott istenfiúság mennyei tisztaságával és édes bizalmával tudjuk kiejteni a szót: Abba! Páter!» Ha Mária anyai hivatása, hogy minden lélek alkalmassá legyen a fogadott istenfiúságra, a pap hivatása az, hogy atya legyen a természetfeletti életben és mint az apostol mondja, «az evangélium által életet adjon Jézus Krisztusban» (1Kor 4,14), és hogy az atyaság fájdalmait szenvedje újra meg újra, egészen addig, míg Krisztus ki nem alakul az alkalmassá vált lélekben (Gal 4,19). [...] «Némelyeket... pásztorrá és tanítóvá tett, hogy szolgálatuk betöltésére neveljék a szenteket és felépítsék Krisztus testét, amíg mindnyájan el nem jutunk a hitben és az Isten Fia megismerésében az egységre és meglétt emberré nem leszünk, elérve a krisztusi teljességet» (Ef 4,11-13). **Mindszenty** [...] hivatkozik Szent Ágostonra, aki szerint «a megtestesülés csodája újul meg a pap által» [...] «Vita sacerdotalis – vita Mariana! Így gyönyörűsége a földi élet, így lesz apostollá a pap. [...] Ó maga lesz [...] a lélek-kertek forrása, [...] az élő vizek mélységes, csordultig telt szent kútja, ha elszántan, következetesen megvalósítja, létté teszi a jelszót: Máriával! Mindent vele, semmit nélküle!» – írja Marcell atya.”³³

A Hitvalló **Hercegprímás** szárnyaló magasságokat és megrendítő mélységeket értő papi lelkülete csakis Legfőbb Ura és Mestere, a **Melkizedek**-rendi Főpap és Királyok Királya, Jézus Krisztus iránti közvetlen, meghitt személyes kapcsolatából élhetett. Számára a **Melkizedek**-i szemlélet is számíthatott, hogy a szakrális államformát felfüggesztő politikai helyzetben Zakar András³⁴ választotta titkárául, akinek műveiben jelentős elem az Egyház tanításából méltatlanul peremre szorult **Melkizedek**-teológia³⁵. Ez erőforrás lehetett számukra a börtönben is, ahol a már korábban letartóztatott titkárt és előljárót az alvilág urától ihletett pribékek megpróbálták egymás ellen fordítani. Az emberré lett Fiú-Isten Papságának vonatkozási alapja a Krisztus-tipológia csúcsán levő **Melkizedek**, a Magasságbeli (El-Elyon) papja, az Igazságosság Királya. A keresztények mégis úgy vannak a **Melkizedek**-féle papsággal, mint a szeretettel:

gyakran emlegetik, de a konkrét élethelyzetekben megkívánt gyakorlatba ültetése keveseknek sikerül – egyikük Szűz Mária Országának **Hercegprímása**. A Magyarországon elkezdődött Egyház-üldözés éveiben Natália nővér által maga az Úr Jézus figyelmeztette a papságot a **Melkizedek**-i mivolt örök isteni jellegére: „Kedves papjaim, szeretném, ha nemcsak az áldozat bemutatásakor találkoznátok Velem. Találkozzatok Velem a földi élet sivár mindennapjaiban is. Találkozzatok Velem, amikor a világ összeesküszik ellenetek, amikor nektek támadnak vádlóitok, amikor igazságtalanul üldöznek titeket Nevemért. Hallottátok, hogy megmondatott nektek: papok vagytok ti mindörökké, **Melkizedek** rendje szerint. Megértettétek, hogy utatok e világban rövid és keskeny; belegegyeztetek abba, hogy nem kívántok más örömet és gyönyört, mint az örök életét; tudomásul vettétek, hogy Velem együtt meghaltatok a kereszten, s ezt a halált ti el is fogadtátok. Akkor hát miért akartok föltámadni e világra? Miért keresitek az örök kárhozatra való megszületést? Bizony mondom nektek, amit kerestek, azt fogjátok megtalálni. A mindennapi kenyeret, s mindazt, ami életetek fönntartásához szükséges, ne a természet adományának tulajdonítsátok. Ami jó, azt ne a természetnek köszönjétek. Az úr ti vagytok. A természet csak szolgál benneteket, s mikor e földi élet véget ér, testetekkel együtt számotokra a természet is porrá változik. Ha úgy képzelitek, hogy a természet a ti istenetek, a természettel együtt ti is örökre elpusztultok, vigyázzatok, nehogy a természet áldozataivá legyetek! Mindenben Engem lássatok, akkor nem váltok semmivé a természettel együtt. A természet szépségeiben is az Én szépségemet vegyétek észre, a természetes örömben is az én örömömmek örüljétek. Ha így tesztek, megértitek, hogy Én vagyok mindennek kezdete és vége, Én vagyok forrása a mindenségnek, s Rajtam kívül semmi nem lett, ami lett.”³⁶

Az Úr Jézus idézett tanításának szempontjai a **Melkizedek**-rendi papság lényegére mutatnak: az időben elővételezendő örökkévaló és az örökkévalóban beteljesítendő mulandó egységes munkálása. Így teljesül az Ember eredendő küldetése, ami az összülők elbukása után az Ósevangélium meghirdetésével magasabb méltóságot új lehetőséget kapott: Jézus Krisztus által minden időlegeset Istennek felajánlva és szándékai szerint átváltoztatva Isten örökkévaló uralmába vonni. Az Egyház, az Emberiség és a Teremtés egésze így jut Isten által eltervezett rendeltetésére, ami a célba érkezett feől visszatekintő megfogalmazásban az Örökkévaló érvényre jutása a Teremtésben. Jézus Krisztus, mint Örök Főpap és a Királyok Királya, az Atyának felajánlott kenyér és bor átváltoztatásával saját Szent Testébe és Szent Vérébe építi mindazokat, akik Őt Kereszt-áldozatában Istennek és a mindenség Urának elismerve Belőle táplálkoznak. A végcél felől értelmezve **Melkizedek** papsága és királysága is Jézus Krisztustól ered: elővételezeten részesült a Mennyei Örök Főpapságból és Királyságból, amelyek teljességükben Jézus Krisztusban működnek. **Melkizedek**ről a Szentírás említéseihez képest (Ter 14,17-18; Zsolt 110,4; Zsid 5,6-7,17) az egyházatyák hagyatéka és a későbbi szakirodalom sem tártak fel lényegi többletet³⁷. Kérdés, hogy mennyiben felelhetnek meg küldetésüknek a **Melkizedek**-rendi papság felkészítésére hivatott semináriumok a saját céljukat illető lényegi tanítás nélkül? **Melkizedek** származása, életkora, halálának ideje, neve, lakóhelye ismeretlenek, de ezek az időtlenség jeleként az örökkévalóra mutató méltóságjegyekbe öltöztetik őt. Felsőbbségét Ábrahám is elismerte áldásának elfogadásával, és szákmányából tized ajándékozásával, amelyek a Zsidókhoz írt levél szerint a krisztusi előképesség alapjai. Mivel Ábrahám az összes zsidó ősatya, őbenne az ároni papságnak is el kellett ismernie **Melkizedek** elsőbbségét. **Melkizedek** királyi karaktere mindenekelőtt Isten (Elohim) Ábrahámmal kötött szövetségének megáldásában érhető tetten, papi karaktere pedig a kenyér és bor felajánlásában, Isten Fia azonban létrendileg, illetve főpapi és királyi minőségeiben egyaránt **Melkizedek** fölött van. Jézus Krisztus Főpapi elsőbbsége saját valóságos Emberségének az Atya dicsőítésére hozott életáldozatában, valamint valóságos Istensége átváltoztató cselekvésében érhető tetten, amivel megnyitotta az átmenet lehetőségét az emberiből az istenibe, az időlegesből az örökkévalóba.

A Róm 8, 19-39³⁸ éppen a **Melkizedek**-i értelemben szól Isten Fiának Képmását magukra öltő fogadott fiakról, akik megnyilatkozására vár a vajúdvá sóvárgó-sóhajtozó természet, hogy „a mulandóság szolgálai állapotából majd

felszabadul az Isten fiainak dicsőséges szabadságára.” Isten bizonyos teremtett valóságokról úgy rendelkezett, hogy azok örök tervének lehetőségi állapotából égiek vagy földiek általi meghirdetés útján válnak a világba áradó teremtő cselekvéssé. Nem szavakkal történő ismertetés ez, hanem Isten Teremtő és Újjáteremtő Szavának a társteremtő szolgálatban történő érvényesülése, hogy egy adott teremtett valóság időbeli kezdetét vehesse – amint Gábiel arkangyal meghirdette az Isten-gyermek embergyermekként születését, Keresztelő János meghirdette a Messiás fellépését, az Úr Jézus meghirdette Isten Országát, saját kereszthalálát és feltámadását, az angyalok meghirdették az Úr Feltámadását, vagy az Egyház a pápák által Jubileumot és búcsúkat hirdet meg. A meghirdetés hatalma érvényesül a Szentlélek és az együttműködő szolgálatvégző közös műveit képező karizmák esetében is, amelyek a felismerés és befogadás utáni kimondás által kezdenek az időben működni. Királyként az emberré lett Második Isteni Személy létrendileg és méltóságban egyaránt minden teremtett létező fölött van. Az örökkévalóságban az Atyától eredő Szentlelket viszontküldve szereti az Atyát, az időben pedig saját uralma alá vetve mindeneket az Atya fősege alá von, és az Atya ígretét teljesítve elküldi a Szentlelket apostolainak az Egyház javára. Szent Koronánk és a Koronázási Palást ikonoteológiája, a magyar koronázási ordó papszentelési jellege, Szent István Intelmei, Szent István Országfelajánlása egységes teológiai szintézise a cél elővételezett ismeretéről árulkodik. Az eddigiek alapján belátható, hogy Szűz Mária Országá **Melkizedecki-i Papi Királyság**³⁹, érvényesen megkoronázott királyai pap-királyok, Szűz Mária Országá Egyházának és Népeének rendeltetése pedig tanúskodni az időben elővételezett Örök megélhetőségéről. Ezen jegyek az összeállításunk I. részében II. Pius Pápára visszavezetve bemutatott Archiregnum⁴⁰ minőség alapjai, aminek jelentését sokan katonai nagyhatalmi értelmére csupasztítják, holott elsősorban a „szent rend” katolikus teológiai jegyei mérvadóak. Az ikon-teológia nyelvezetével élve Mária Országá az Isten akarata szerinti királyságok ikonja, azaz földi prototípusa, a Mária Országára vonatkozó abszolút isteni akarat pedig a Földi Királyság Mennyei Osképe.

Szent István Apostolkirály Intelmeinek zárszava⁴¹ szerint Isten Mária Országára vonatkozó akaratának teljesítése az üdvösség feltételét képező állapotbeli kötelesség a mindenkori magyarországi világi és egyházi hierarchia minden fokán, amihez **Mindszenty Hercegszék** a vértanúságig hűséges volt. A „szent rend” iránt érzékeltetel közismerten liberális Franz König⁴² (Király – Sic!) bíboros – XXIII. János és VI. Pál pápák **Mindszenty**-ügyben megbízott tárgyalási küldötteként sok fájdalmat okozott a **Hercegszék**nek, de a bécsi temetési miséjén mondott beszédében el kellett ismernie: „Mártír volt, aki csodálatos helytállással viselt el testi és lelki szenvedéseket egyházához és népéhez mindvégig kitartó hűségében. Korszakunknak, egy olyan korszaknak a vértanúja, amelyben új mártírtípust teremtett az ideológiai és politikai okokból támadt vallásüldözés [...] Tisztelettel és nagybecsüléssel hajlunk meg ez előtt a modern kori vértanú előtt.”⁴³ Az ismertettek alapján érthető, mégis szinte hihetetlen, hogy a szekularizáció csapdájába esett egyházpolitika milyen könnyedén kiszolgáltatta a sátni kommunizmusnak mind a **Mindszenty**-ügyet – egyben Mária Országának Egyházát –, mind Oroszország felajánlását a Szűzanya Szeplőtelen Szíve iránt. A Szűzanya utasítása szerint a fatimai 3. titkot tartalmazó borítékot az 1960-as év pápájának kellett felnyitnia, aki XXIII. János Pápa volt. Az általa összehívott II. Vatikánumon az ortodox orosz megfigyelők jelenlétéhez Nyikita Hruscsov, akkori szovjet diktátor által megszabott feltételek árán is ragaszkodott, miszerint az Egyház nem bírálhatja a marxizmust és a Szovjetuniót. A tiltást rögzítő nem hivatalos megállapodás a később hivatalosított Ostpolitik közvetlen alapja, de a szovjetek felé pápai engedély nélkül már a II. világháború során tett lépéseket Giovanni Battista Montini – majdani VI. Pál Pápa – XII. Pius Pápa korábbi titkára, 1952-től helyettes államtitkár. Amikor 1954-ben erről XII. Pius Pápa tudomást szerzett, Montinit – bár még püspök sem volt – Milánó érsekévé kinevezése árán eltávolította a Vatikánból. Ezzel szemben amikor – II. János Pál Pápa által 2000-ben boldoggá avatott – Angelo Roncalli bíboros XXIII. János néven pápa lett, az azonos egyházpolitikai nézetű Montinit azonnal bíborossá kreálta. Vatikáni levéltári feljegyzések szerint „Alfredo Ottaviani bíboros belegezésével 1959. augusztus 17-én Pierre Paul Philippe OP atya elvitte XXIII. János pápához a «fatimai titok» harmadik részét tartalmazó borítékot. Öszentsége «kis haborús után» [...] határozott, hogy a lepecsételt borítékot visszaküldi a Szent Offíciumnak, s nem fedi föl a «titok» harmadik részét. VI. Pál pápa 1965. március 27-én [...] Angelo Dell'Acqua helyettes államtitkárral együtt elolvasta és visszaküldte a borítékot a Szent Offícium levéltárába, azzal az utasítással, hogy a szöveget nem szabad nyilvánosságra hozni⁴⁴.”⁴⁵

Az „égi politika” alárendelése az alvilág fejedelme⁴⁶ evilági érdekeinek döntés Isten Országának szolgálata helyett a sátni evilági országa terjedése mellett, ezért az Ostpolitik a lelkek üdvét evilági politikai érdekek alá rendelő csapda, Oroszország téveszméinek visszahatása az Egyház elöljáróinak Egyház- és létszemléletére. Ebből adódóan mára az egyházi közgondolkodás a szakrális érzületet kiszorító szekularizált létfelfogás rabja lett, amit a minap az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsa Szent Cirill és Metód Morva-országi missziójának 1150 éves emlékére Pozsonyban tartott plenáris ülése is mutat: „Isten és az állam – Európa a szekularitás és a szekularizmus között” címmel keresték, hogy „milyen elismertségben, tiszteletben részesül, illetve mennyire van jelen Isten és a vallás az európai országok alkotmányjaiban, jogrendjében, társadalmában. Az Egyház az ember javát akarja, azt, ami az egyén és a társadalom átfogó fejlődése szempontjából jó.”⁴⁷ A rendezvény célja tükrözi, hogy a szekularizáció probléma, de megfogalmazása a globális liberális elvek „politikai korrekt” elvárásai szerint öncenzúrázott, amelyben az állam és a társadalom viszonylatában csupán védekező magyarázkodásra futja. Mivel az Egyház elsődleges célja az emberek Üdvössége vezetése – aminek Alfája és Omegája maga Jézus Krisztus személye⁴⁸ –, az Egyház jövőjét illető rendkívül fontos téma EPKT általi megközelítésmód nemcsak nem katolikus, de nem is keresztény, csupán az Abszolútum és vallás érvényesülésének társadalomtudományi reflexiója. Az Egyház szakrális rendjének védelmében XI. Pius Pápa „Az Első” (Quas Primas⁴⁹) című körlevéllel 1925 Adventjén bevezette Krisztus Király ünnepét. Ezzel – elődje, az emberiséget az Isteni Szívnek szentelő⁵⁰ XIII. Leó Pápa lelkületében – Krisztusnak a lét minden síkján jogos teljhatalmát hangsúlyozva „Urunk Országának helyreállítását” kérte a sátni országa és a sötétség hatalma ellenében. A Szűzanya Oroszország felajánlására vonatkozó alig néhány éves kérésének teljesítése azonban sajnos elmaradt, aminek egyik súlyos következménye, hogy **Mindszenty Hercegszék**nek a szekularizációval szemben az Egyházat védelmező végvárként kellett kérnie a „Haza” – számára magától értetődően „Mária Országá” – újraépítését.

*A Szózat c. internetes havilap (<http://www.szozat.org>) 2014. januári számának készített írás.

Az illusztrációk, sorrendben: 1. *Világ Királynője Engesztelő Kápolna rajza* – részlet (forrás: <http://www.natalia-nover.lapok.eu>); 2. Közlemény – *Magyarok Nagyasszonya, Világ Királynője Engesztelő Templom felépítésének első engedélyezése* (forrás: Világ Királynője Alapítvány gyűjteménye); 3. *Istenszülő Kazányi Kegyképe* (forrás: <http://oca.org/saints>); 4. *Szent Orosz Vértanúk* – ikon (forrás: <http://www.russianrenorthodox.com>); 5. Szent István Király – ólomüveg, részlet – Román Görögkatolikus Székesegyház, Kolozsvár, volt Minorita-templom (forrás: szerző magángyűjteménye); 6. *Megkoronázott Magyarok Nagyasszonya* – Budavári Mátyás-templom (forrás: <http://www.matyas-templom.hu>); 7. **Melkizedek, Ábrahám, Ábel áldozatai – mozaikrészlet (forrás: <http://platytera.blogspot.com>); 8. Üres Trón – diadalív, részlet – (Havas) Nagyboldogasszony Székesegyház, Róma (forrás: http://vatican.va/basiliche/sm_maggiore); 9. Szűz Mária, Isten Anyja megkoronázása – apszis, részlet – (Havas) Nagyboldogasszony Székesegyház, Róma (forrás: http://vatican.va/basiliche/sm_maggiore)

¹„Érthető, hogy te elsősorban a római rítushoz ragaszkodtál, mert így kapcsoltad be országodat a római katolikus Nyugat-Európába, és biztosítottad országod függetlenségét két keresztény birodalom között, mint Szent Péter székének vazallusa.” (Jakubinyi György, Gyulafehérvári Róm. Kat. Érsek: *Gyermeki reménnyel a „nagy inségben” – Levél Szent István királyhoz*, in: *Új Ember hetilap*, 2007.08.19., LXIII. évf. 33-34. – Figyelemre méltó, hogy 3 évvel később a Vatikáni Rádióknak adott interjúban kissé módosított és rövidített szövegváltozat hagzott el, amelyből a vazallus-utalás örvendetes módon hiányzik.)

²V.ö.: Csomor Lajos: *Szent Korona*, in: *Magyar Katolikus Lexikon*

³főszében értendő (megj. B. D. A.)

⁴Csomor Lajos: *Szent Korona*, in: *Magyar Katolikus Lexikon* (kivonat, tartalmi idézés)

⁵V.ö.: Csomor Lajos: *Szent Korona*, in: *Magyar Katolikus Lexikon*

⁶szinergizmus (gör. *syn* + *ergon* – közös+ munka) egymásra ható együttműködés

⁷Tóth Szergej: *Az Orosz Egyház és az orosz állam – Beszélgetés Lepahin Valerijjal* – in: *Aetas*, 13. évf. (1998.) 1.

⁸*isapostolos* (görög); latin: *aequalis apostolis* (latin) – keleten olyan szenteknek adományozott egyházi cím, akiknek az Egyház az apostolokhoz fogható [...] missziót tulajdonít – pl.: Nagy Konstantin és Ilona társcsászárok; Ír Szent Patrik; Cirill és Metód; Kijevi Rusz.

⁹Az ún. nemzeti egyházak más nemzetek elleni visszaélései visszatérően egyeznek a számukra védelmet biztosító világi hatalom visszaéléseivel, ami csak az elkövető felek megtérésével, engeszteléssel és közös történelemfeldolgozást is megvalósító kiengeszteléssel hozható helyre. Ez különösen tanulságos Isten által a keresztény egységideál bölcsőjeként ihletett Mária Országának nemzeti egyházai esetében: az Árpád-kor után nyugat elnyomta keletet; az újkortól a nyugati protestáns és katolikus elnyomták egymást, illetve közösen elnyomták a keletit; a modern kortól a görögkatolikus román elnyomta a görögkatolikus magyart; a posztmodern kortól az ortodox román, ukrán, szlovák és szerb elnyomta a görögkatolikus; napjainkban a román és szlovák római katolikus elnyomja a (csángó és) magyar római katolikus, a görögkatolikus román, a római katolikus magyar elnyomja a Romániához csatolt területek görögkatolikus magyarjait, miközben a magyarországi görögkatolikus teljességgel közömbös marad. A közel évezrednyi folyamat határozott szabályszerűséget mutat, mind negatív, mind pozitív szempontból: a korábban elnyomott közösség idővel új erőre találva maga is a nála gyengébb elnyomója lesz.

¹⁰Vö. bizantinizmus jellegzetességei – Szolovjov, IV. köt., 48-49., 62., 64., 70-71. – Publ. in: Filippov, Szergej: *Az oroszországi egyházszakadás és helye a 17. századi orosz történelemben*, in: *Aetas*, 13. évf. (1998.), 1.

¹¹V.ö.: Gál Péter: *A New Age keresztény szemmel* (Lámpás Kiadó, Abaliget, 1997., 5., 187.): „A zsidó hitben élt a korporatív személy (megtestesítő személy) hite, aki Isten választottja, és aki vagy Isten akaratát képviseli, vagy a választott népet, vagy az emberiséget, vagy mindegyiket. Ilyen szereplők a Bibliában Ádám és Éva, Mózes; Dávid király, Illés próféta, és a várt Messiást is részben ilyen korporatív személyiségnek képzelték. A korporatív személyek közt kapcsolatot éreztek, őket összetartozóknak, részben felcserélhetőnek is hitték, egymás és a Messiás előképének tartották őket, szerepüket a Messiás, a messiási idők előkészítésében jelentősnek tartották. Innen volt az, hogy a Keresztelőnek a személye könnyen emlékeztette őket Illésre. Jézus [...] arra céloz, hogy az új nagy prófétán, korporatív személyiségen ugyanaz a prófétikus karizma, kenet jelent meg, amely már Mózeset is, majd Illést felkente küldetésére. Ugyanígy erre a megtestesítő, képviselő személy-felfogásnak a meglétére utal a korabeli zsidó gondolkodásban az Adám-Krisztus párhuzam felállítása a Római levélben, vagy Krisztusnak, mint az új Mózesnek a bemutatása a Zsidó levélben. E felfogásban tehát [...] a kiválasztottság egyfajta átadódásának, szukcessziójának, az előképek beteljesítésének a hite volt jelen (vö. Zsid 9,18-24). Jézus tehát arra mutat rá, hogy Illés előképe, Illés típusa beteljesedett Keresztelő Szent János személyében, ezért eljött a várt messiási idő, többek között annak a jövendölésnek a teljesedésével együtt, amelyben Malakiás próféta hirdeti Illés újraalküldésével a megtérés szükségességét. (Mal 3,23-24)”

¹²Ostpolitik (ném. 'keleti politika'): a Vatikán kelet-európai politikája 1963-1990. - XXIII. János p. (ur. 1958-63) kezdeményezte a II. vatikáni zsinat idején. A Sztálin halálát követő években, Hruscsov és Kennedy idejében a világpol-ban bizonyos enyhülés következett be, így remélhető volt, hogy a kommunista országok egyházi számára modus vivendi található. Az ~ főszereplője Agostino Casaroli (1914-98) volt, aki 1963-89: XXIII. János, VI. Pál és II. János Pál alatt fejtekte ki tevékenységét, 1979: bíb. államtitkár lett. - Az ~ azzal kezdődött, hogy XXIII. János p. Franz König bécsi bíb-t 1963. IV: Bp-re küldte, hogy találkozzék Mindszenty József bíb-sal, aki az 1956-os forr. óta az USA követségén tartózkodott. Utána Prágába utazott, hogy találkozzék a házi őrizetben tartott Beran érsekkel. V. 3: Casaroli, akkor az Egyh. Közgyűk Tanácsának h. titkára, szintén Bp-re jött, 3 napig a magyar kormány vendége volt; találkozott Mindszenty bíb-sal és tárgyalt a kormány egyházügyi megbízottjával. Bp-ről Prágába utazott, hogy Beran ér. ügyéről tárgyaljon. Az ~ főszereplője gyakran hangsúlyozta (többek között A türelem vértanúsága c. posztumusz emlékirataiban), hogy az ~ot helyesen „lelkipásztori politikának” kellett volna nevezni: a cél az volt, hogy a komm. elnyomás alatt szenvedő egyházak „továbbélését” biztosítsák az illető kormányokkal folytatott tárgyalásokkal, pl. hogy főpásztorokat nevezhessenek ki a megüresedett ppi székekbe, v. „rendezzék” a koholt perekkel elítélt és bebörtönzött főpapok (1945: J. Szlipij, 1946: A. Stepinac, 1949: Mindszenty József és J. Beran) helyzetét. Casaroli hangoztatta, hogy nem került sor olyan kompromisszumokra, amelyek során feladták volna a hit igazságait v. az erkölcsi törvényeket; ugyanakkor - sok bíráló szerint - igenis engedményeket tettek a komm. hatóságoknak, akár a ppi kinevezésekben (ezt Casaroli is elismeri emlékirataiban, pl. a csehszl. kinevezéseknél), akár a bonyolult Mindszenty-ügyben. A magyar bíb. Emlékirataiban leírta szigorú bírálatát az ~ kompromisszumos módszeréről. [...] Az 1989: bekövetkezett világpol. fordulat, a kommunizmus összeomlása hirtelen olyan változásokat hozott, amit az ~ 25 éve alatt nemcsak remélni, de még csak álmolni sem lehetett. Kétségkívül II. János Pál és Mihail Gorbacsov pol-jának is jelenős szerepe volt a fordulat meggyorsításában. 1990. II. 9: aláírták a Szentszék és Mo. közötti diplomáciai kapcsolatok újrafelveteléről szóló megállapodást, majd II. János Pál 1991-es mo-i látogatása (pápalátogatás Magyarországon) megkoronázta (és egyben érvénytelenítette) az ~ reménykedő, de nem mindig igazolható erőfeszítéseit. (*Magyar Katolikus Lexikon* – részleges idézés)

¹³Közi Horváth József: **Mindszenty** bíboros – *Anyagi és szellemi testamentuma* – **Mindszenty** Emlékbizottság München, 1980.

¹⁴„[...] a Szentatya, XXIII. János megbízottja [Franz König bíboros – S.Á.] kijelentette nekem, hogy Róma beletűdök szabadon meghozott döntésembe, de kérdezi, mi az elképzelés. [...] Magyarország hercegprímásának a világon pártatlan, egyedülálló alkotmányos szerepe van, és a jelenlegi alkotmányos és törvényen kívüli szakadékban Magyarországon kell maradnia, s vendéglátóm engedélyével itt, a(z amerikai) követségen. De mivel az egyház szabadsága elválaszthatatlan a nemzet szabadságától, ha Kádár

minden vonalon visszaállítaná az egyház teljes szabadságát, írásba foglalná és csatolná a pontokat, kész lennék elhagyni az országot mint tényleges hercegprímás és esztergomi érsek. 1963. máj. 8-án a Vatikán második küldötte [Mons. Agostino Casaroli – S.Á.] [...] kitörő örömmel fogadta a primás Magyarországról való távozását, de az egyház jogainak helyreállítása nélkül. Az 1–3., 5–7. pontok [utalás feltételeinek pontjaira, ami ezt a dokumentumot követi — S.Á.] még nem teljesültek, ehelyett négy újabb papot és hívtörtönöztek be. A kiközösített békepapok lettek a nagyobbik tényező. A terror most burkolt, de változatlan. Így azt válaszoltam Özsentségének, hogy a feltételek nem teljesültek, a közvélemény Magyarországon és azon kívül az alkotmányos álláspontot kívánja, így visszavonom az áldozatra vonatkozó ígéretemet. Ezzel egyidejűleg kértem (Johnson) Elnök Úr döntését menedékemmel kapcsolatban.” (SOMORJAI ÁDÁM: *Mindszenty bíboros követségi levelei az Egyesült Államok elnökeihez – Letters to the Presidents. Cardinal Mindszenty to the Political Leaders of the United States, 1956-1971.* – 1964. febr. 4., Johnson amerikai elnökhöz, 81. sz. dokumentum, 245sk. – METEM, Budapest, 2011.)

¹⁵szakrális (lat. sacralis): a latin sacer, 'megszentelt' szóból alkotott újlatin műszó, a szent szinonimája. Ellentétes fogalompárja a profán. (*Magyar Katolikus Lexikon*)

¹⁶Sajnos ma már a katolikusok többsége sem ismeri a katolikus mivolt lényegét, de ez a katolikus szaktekintélyek számára is annyira mellékesnek tűnik, hogy Karl Rahner és Herbert Vorgrimler Teológiai kishívtörtönének 664 címszavából nem telt a „katolikus” fogalom meghatározására. A Magyar Katolikus Lexikon szerint „*katolikus* (gör. katholikosz, lat. catholicus): 1. a gör. kata és holosz szavakból képzett jelző, eredeti jelentése: 'általános', 'egyetemes' [...], 'általánosan elfogadott', 'mindent magában foglaló'. 2. az egyházatyáknál 'az egész Egyházban elfogadott', tanításra vonatkoztatva 'helyes, igaz'. 3. vallás jelzőjeként a kereszténység azon része, mely csorbíthatatlanul őrzi a Krisztustól ránk hagyott kinyilatkoztatott vallási (hittant, liturgiát, erkölcsöt, küldetést magában foglaló) örökséget. Mivel ennek lényeges része Péter és utódának, a mindenkori római püspököknek primátusa, a katolikus mellett rendszeresen használjuk a római katolikus formát is. [...] c) „*katolikus egyház* (lat. Ecclesia catholica): a kereszténység azon része, amely a római pápa fősege alatt, az Egyház hierarchikus szervezetében vallja a katolikus hitet és él az Eucharisziából és a hét szentségtől, vesz részt a liturgiában, és a bűnbánat útját járva törekszik igazodni Krisztust követve az erkölcsi törvényekhez és az evangéliumi tanácsokhoz.”

¹⁷*Mindszenty bíboros címeres papírra tisztázott, aláírt, de el nem küldött fellebbező levele VI. Pál pápához az esztergomi érseki székhöz megüresedettnek nyilvánítását követően* – publ in: Somorjai Ádám OSB: *Mindszenty felfogása a primás alkotmányos szerepköréről, közjogi, politikai szerepvállalásáról*, in: *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok*, 2011/1–2., 103-122.

¹⁸*Beliál* (gör. Beljár): az ŐS-ben az Istennel szembe forduló szellemi lény, 'a gonosz' (P. Joüon), tehát azonos a Sátánnal. G. R. Driver a szót elemeire bontva 'a zűrzavar'-nak mondja. – Az ŐS-ben Krisztus ellenfele (2Kor 6,15). A kumráni szövegekben ált. a rossz és a gonosz, de Isten ellen lázadó szellemi lény is. Több apokrif iratban egy démon neve. Idővel az Antikrisztus neveként is használták. (*Magyar Katolikus Lexikon*)

¹⁹„Az ország első közjogi méltósága hazája rendelkezésére áll! [...] Az esztergomi érsek kész meghalni, hogy a magyar katolikus Egyház és a magyar haza javára élhessen és dolgozhasson. [...] Akarok jó pásztor lenni, aki ha kell, életét adja juháiért, Egyházáért, hazájáért! [...] Ha Isten-Atyánk és Mária-Anyánk segít, akarok lenni népem lelkiismerete, hivatott ébresztőként kopogtatok lelketek ajtaján, a föltetsző tévelyek ellenében az örök igazságokat közvetítem népemnek és nemzetemnek. Ébresztgetem nemzetünk megszentelt hagyományait, amelyek nélkül egyesek talán igen, de a nemzet nem élhet.” (Fűzér Julián: *Mindszenty bíboros, a szent – Katolikus Magyarok Vasárnapja*, Youngstown, 1990.)

²⁰Az Egyház engedelmessegre vonatkozó aktuális tanítása (1983-as kódex 273. kánon) „megismétli a korábbi, 1917-es törvénykönyv 127. kánonját, melynek értelmében a klerikusok tisztelettel és engedelmesseggel tartoznak előljárójuknak. Az említett helyeken ugyanakkor nem találunk részletesebb eligazítást az engedelmessegről, körülményeiről, feltételeiről, így a hagyományos teológiai tanítás fényében kell azt megközelítenünk. Az egyház hagyományában az engedelmessegről nem vak parancsteljesítés, hanem olyan felelős cselekedet, mely mindkét oldalról a szeretet rendjében valósul meg. Az egyházi tekintély birtokosa nem élhet vissza hatalmával akár kánonjogilag, akár erkölcsstanilag kifogásolható cselekvésre indítva alattvalóját. Hasonlóan szabja meg a szeretetben való cselekvés elve a klerikusnak, hogy vélelmezze ordináriusa utasításainak jogszerűségét, tekintélyét és tegyen is eleget az adott rendelkezésnek, már amennyiben az lehetséges, hiszen lehetetlenre senki sem kötelezhető. Az előjáró részéről így az a méltányos eljárás mód, ha minden egyes rendelkezése előtt meggyőződik azok teljesíthetőségéről, például, hogy [...] egy adott rendelkezés jogossága kapcsán aggályok merülnek föl. Ezekben az esetekben megfelelő lehet egyházi jogi vizsgálatot kezdeményezni, főként akkor, ha a teljesítés súlyos kárt okozna akár a klerikus egyéni életében, akár a rábízottakban. Minden ilyen esetben figyelemmel kell lenni a kánonjog legfőbb törvényére, mely a lelkek javát (salus animarum – 1752. kánon) abszolút vonatkozási pontnak tartja.” (Orvos Levente: *Mindszenty József bíboros engedelmessegeinek kérdése – Székesfehérvári Püspöki és Székeskáptalani Levéltár*, 2009. 95-104.)

²¹*gallikanizmus*: francia nemzeti szembenállás a pápaság központosító törekvéseivel szemben, melyben a királyok követelték a javadalmak adományozásának a jogát, a placetum regiumot a pápai rendelkezéssel szemben és a fellebbezés leheletőségét az egyetemes zsinathoz. - A ~ célja a zsinatot a pápa fölé helyező és a pp-ök önállóságát hangsúlyozó egyházi rendszer. Az ecclesia gallicana elnevezés a kk. óta él, s jelezte a fr. nemz. egyh. önállóságát és a Rómával való szembenállást. [...] A ~ elmélete és gyakorlata egyszerre fejlődött. Képviselei azt vallották, hogy egyedül a fr. egyh. őrzi meg az ősegyh. eredeti benső szabadságát, mert a frankok eretnek hatás nélkül vették át a kerséget, s kir-ai (Merovingok, Karolingok) állandóan védelmezték az Egyh-at és a p-ságot. - Valóban, a fr. kir-oknak az elő- és szokásjog alapján sokkal több beleszólásuk volt az Egyh. ügyeibe, mint más uralkodóknak, s ezt a ~ hívei mint jogi követelményt állították be. A p-k tiltakoztak a túlkapasok ellen: az egyik leghevesebb ellentét VIII. Bonifác p. és IV. Szép Fülöp kir. közt alakult ki. A jogászok már akkor visszautasították a p. egyetemes joghatóságának tételét, és a kir. jogainak kiterjesztésén fáradoztak. [...] Az I. vat. zsin. a p. primátus és a tévedhetetlenség kimondásával elvileg döntött a ~ fölött is, bár a tévedhetetlenség ellenzői újra előhozták a régi érveket. A gallikán cikkelyek és a ~ 17-18. sz. tanai Fro-on kívül is éreztették hatásukat. Különösen No-ban, ahol sok ér. és pp. a maga területének áll. előljárója is volt. Hontheim pp. febronianizmusa is ebből táplálkozott. II. József kir. és cs. egyhpol. tanácsadói is ezen az úton jártak (josefinizmus). (*Magyar Katolikus Lexikon* – részleges idézés)

²²„A iulianusi egyházat alapvetően erkölcsi tekintélye jellemzi, mint ahogy a konstantini egyházat politikai hatalma. [...] Ugyanakkor iulianizmus és konstantinizmus valamiképp összekapcsolódnak, rendelkeznek közös vonásokkal, ami főleg az egyházi férfiak mentalitásában szembeszökő. Jól megfigyelhető e két formáció időbeli váltakozása. [...] A iulianizmus nem önmagából következik, hanem a konstantinizmusnak a megkérdőjelezése, mindig akkor bukkan fel, amikor az állam lemond az egyházzal való addigi együttműködéséről. Téves az az állítás, hogy a iulianizmusnak semmi köze a politikai hatalomhoz: olyan egyház ez, amely előszakkal megfosztottak a hatalomban való részvételtől. [...] iulianus apostata uralkodása alatt Konstantin korát bizonyára mint a normális társadalmi rend modelljét emlegették. Várták azt a pillanatot, amikor ehhez újra vissza lehet térni. [...] Nem mondták le a hatalommal kötött szövetségről, csak azt várták, hogy a rendszer hajlandóságot mutasson a szövetségre. Politikai hatalom híján, az Egyház, mint a spirituális ellenzék vezetője meglegedett az erkölcsi tekintéllyel. Ez az erkölcsi tekintély egy száműzött király hatalmára emlékeztetett, de mégiscsak hatalom volt. [...] A konstantinizmus a hatalomban való részvételt jelenti. A iulianizmus az önsajnálát és a sértettség jellemzi amiatt, hogy ezt elvesztette, de az semmiképp sem jelenti birtoklásának önkéntes feladását. Ezért van az, hogy spirituális hatalma ellenére a iulianusi egyház sohasem teljesen szolidáris a társadalommal, sohasem azonosul teljesen vele. Igaz, a társadalomtól a teljes azonosulást várja, de ez nem ugyanaz. A politikai hatalomtól megfosztván, azért küzd, hogy megőrizze az egész nemzet fölötti szellemi hatalmat. Nem hajlandó azonban más szellemi vagy ideológiai integráció létjogosultságát elismerni, vagy a laikus hatalommal szembeni ellenállás más formáját, hanem csakis azt, amit ő maga irányít és ellenőriz. [...]” (Bohdan Cywinski: *A be nem*

hódoltak genealógiája – Więzi, Warsaw, 1971., 262-264., részlet)

²³Erdő Péter: *Ajánlás* – Publ. in: Németh László Imre: **Mindszenty** megvalósult álma – A Santo Stefano Rotondo és a Szent István Ház–SztIT, 2009., Bp.

²⁴Erdő Péter bíboros, beszéd: Esztergom, 2009. május 2., a **Mindszenty**-zarandoklat szentmiséjén (*Magyar Kurir*, 2009.05.02.)

²⁵**Mindszenty** József és kortársai: vértanú és hitvalló püspökeink – Erdő Péter: *Kiemelkedő Mindszenty József tanúságtétele* – mno.hu, 2012. 03. 28. (MTI nyomán)

²⁶Füzér Julián: **Mindszenty** bíboros, a szent – Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, 1989., 9. (<http://www.ppek.hu>)

²⁷„A magyar történelmet ismerem. [...] Süllyedt korszakok hibáit, az Isten törvényeibe ütköző bűneit mélyen fájlam. De emelt fővel mondom, a magyar történelem nem katafalk és nem szemétdomb. [...] Hazánk ezeréves fennállása a legnagyobb talány. Nem omlott össze annyi történelmi pörölycsapás alatt. Kiépült irtózatos sebeiből, pedig elfolyt a vére. Ám betegágynál életmentő édesanya örködött: a Magyarok Nagyaszonya. És ha 1946 magyarját valami fenntartani és vigasztalni tudja, csak ez a történelmi gondolat lehet [...] Isten anyja az ország pátrónája, védőasszonya. Az ország az ő ajándéka, de Szent István végrendeletével öröksége, családja és birtoka is. Megszámlálhatatlan jótéteménye után a testvértelen, árva népnek önkéntelen feléje fordulása. [...] Szent Korona, a koronázó jelvények, az országzászló [...] pecsétjeink, bélyegeink, okleveleink, pénzünk [...] csataképeink, kardpengéink, szabályaink és mellvértjeink, harci kiáltásaink és vezényszavaink és munkakezdő fohászunk. Egyetemünk – Pázmány Péter szerint – az ő csarmoka.” [...] Ebben a tiszteletben benne van a magyar nép géniusza. [...] Ahogy őseink 30 nemzedéken át voltak, mi is vagyunk, leszünk katolikusok és magyarok. Mindkettőben alapunk, erőnk, megtartónk a Nagyaszonnyak, aki [...] tisztaság, élet, édesség, reménység lesújtott, letört magyaroknak. [...] Módot kell adnunk a Nagyaszonnyak hívő magatartásunkkal, kitaró és egyetemes esengésünkkel, hogy megmutathassa: pártfogása segíthet és édesanyánk ma is! [...] (Füzér Julián: **Mindszenty** bíboros, a szent – Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, 1989., 65-66. – <http://www.ppek.hu>)

²⁸„1945. november 16-án Dr. Tóth K. János külügyi szentszéki referens levélben kérte a Natália nővérnek adott magán-kinyilatkoztatások ügyében lefolytatott eljárás felülvizsgálatát. [...] **Mindszenty** már a vizsgálat kezdetekor új terv elkészítését kérte a leírásnak megfelelően, amelyet Jézus adott a Világ Királynője Engesztelő Kápolnáról [...] 1946. január 25-én sajátkezűleg írta [...] tervrajza alá: «A Világ Királynője nagy engesztelő mozgalomra főpásztori áldásomat adom.» 1946. augusztus 26-án Székesfehérvárott a Szűzanyának mint a Világ Királynőjének ajánlotta fel Magyarországot. Engesztelésül hirdette meg a Boldogasszony Évét, ünnepélyesen nyitotta meg Esztergomban, 1947. augusztus 15-én, és ott elhangzott beszédében megígérte: «Október 8-át, Magyarok Nagyaszonnyának ünnepét majd nyilvános ünneppé tesszük, vasárnapként, magunkra vállalt szentmisével és munkaszünettel üljük meg, ha a Nagyaszonny ezer éven át mindenkor tapasztalt nagy hatalmával és édesanyjai szeretetével átszűri minket a gyászba borult egek, háborgó tengerek viharán, vészín át. [...] Főpásztori óhajom, hogy a magyar engesztelésnek szentély épüljön. A magyar püspöki kar 1946. dec. 26-i körlevele szellemében akarom az engesztelésnek ezt a szentélyét, mint az engesztelés évének maradandó emlékét [...]» Az engesztelő szentély alapkövét ő maga rakta le 1947. szeptember 25-én, Fogolykiváltó Boldogasszony ünnepe után.” (Fogas Anna: *Natália nővér, I.* – Szent József Kiadó, Budapest, 1993.)

²⁹Fogas Anna (Szerk.): *Natália nővér, I.* – Szent József Kiadó, Budapest, 1993.

³⁰Közi Horváth József: **Mindszenty** bíboros – **Mindszenty** Emlékbizottság München, 1980. (katolikus.hu/mindszenty)

³¹Krajsovsky Gábor: *Legyőzve is Ő győzött! Szemelvények Mindszenty József bíboros írásaiból és beszédeiből* – Hittl a Nemzetért Alapítvány, Budapest, 2008., 18-19.

³²Közi Horváth József: **Mindszenty** bíboros – **Mindszenty** Emlékbizottság, München, 1980. (katolikus.hu/mindszenty)

³³Füzér Julián: **Mindszenty** bíboros, a szent – Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, 1989., 66-70. (<http://www.ppek.hu>)

³⁴*Zakar András* (Margitta, Bihar vm., 1912. jan. 30. – Székesfehérvár, 1986. márc. 31.): mérnök, áldozópap. – A bpi piar. gimn-ban éretts., 1935: a bpi Műszaki és Gazdaságtud. Egy-en építőmérnöki okl-et szerzett, majd a Közlekedéstud. és Vasútépítéstani Tanszéken tanár. A Pázmány Péter Tudegy-en teol-t végzett, 1940: teol. dr., VI. 23: az esztergomi főgyhm. papjává szent. 1941: Esztergomban Serédi Jusztinián ér. irodájában dolg., a főgyhm. kv-vizsgáló biz. tagja, majd titkára. 1944: **Mindszenty** József bíb. prim. személyi titkára. 1946: p. kamarás. 1947: elkísérte **Mindszenty**-t a Kanadában megrendezett Nemzetközi Mária Kongressz-ra, s főpásztorával együtt meglátogatta Kanada és az USA m. plébániáit. –1948. XI. 19: elhurcolták, 1949. II. 3–8: a **Mindszenty**-perben III. rendű vádlottként a demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való részvételért és folytatólagosan, társtettesként megvalósított hűtlenségért 6 évi fegyházra, 10 évi hivatalvesztésre és teljes vagyonekobzásra ítélték. 1953. I. szabadult. Bp-Szabadsághegyen kisegítő lelkész, -Felső-Krisztinavárosban kp., 1957: nyugdíjazták. 1970: (addig egyetlen papként) rehabilitálták, azután Bpen kisegítő lelkész. Nyelvészettel, tört-mel és teol-val foglalkozott; jelentős egyezést tapasztalt a sumér ékírás és a m. rovás között. – M: *A szenvedés értéke és a megtestesülés titka* – Bp., 1941.; *Tihamér püspök élete – ahogy kortársai látták* – Bp., 1941.; *Útmutató közéleti kérdésekben* – Bp., 1947.; *A sumér nyelvről – (Az Északi Vártán c. folyóir. 39. sz-aként)* Södertalje, 1970.; *Sumerian-Ural-Altai affinities* – (Klny. Current Anthropology) Chichago, III., 1971.; *A sumer hitvilág és a Biblia* – Összeáll. és magy. 2. kiad. Garfield, 1973.; *A sumér nyelvről* – Fahrwagen, 1975.; *A sumér és akkad ékjelekről* – René Labat: *Manuel d'epigraphie akkadienne* c. műve alapján, ford. és szerk. Garfield, 1976.; *Elhallgatott fejezetek a m. tört-ből* – Fahrwagen, 1976.; *A magyar őstörténet felé...* – Buenos Aires, 1978.; *Összehasonlító magyar történelem* – Összeáll. H.n., 1980.; *Teleki Pál halála* – Összegyűjt. Bécs, 1983.; Kéziratban: *A Serédi-féle ellenállás és ami mögötte van* – Okmánygyűjtemény, Bp., 1980. (*Magyar Katolikus Lexikon* – felsorolás)

³⁵„Az ószövetségi papság már a közeledő és magát egyre jobban megismertető isteni Küldött felé irányítja az emberi tekinteteket. Ha azonban maga a pap nem tesz életével is tanúságot róla, alatta marad a természeti tökéletességet tanító és sugárzó **Melkizedek**-féle papságnak [...]. Ilyen Krisztus főpapsága is, sőt még inkább, mert ő maga a halhatatlan élet. [...] A jobb remény, az «első evangélium» ígérete az eljövendő isteni Küldötre vonatkozóan [...] élt a **Melkizedek**-féle papságban, mint az első kinyilatkoztatásnak nemzedékről nemzedékre tovább hagyományozott magva. Az Isten nem hagyta magára még az Ószövetség előtt élő emberiségét sem, Jézus Krisztuson, isteni Közvetítőjén keresztül még annak megtestesülése előtt is, megérintette kegyelmével a választottak lelkét, mert «JÉZUS MINDENKOR ÉL, HOGY KÖZBENJÁRJON ÉRTÜNK». (Zsid 7,25) [...] A kinyilatkoztatásból pedig kiűnik (Gen 14,17-20), hogy volt papság («a főséges Isten papja volt»), volt áldozat («kenyeret és bort hoz eő»), és áldás («megáldotta őt»). Szent Pál mindezt megismertti és megerősíti [...]: ez a fajta papi rend «a halhatatlan élet erejéből» (Zsid 7,16) vagyis Isten kegyelméből született. [...] Törvény szerint Jézus Krisztus Sét ivadéka, papsága viszont az erkölcsi tökéletesség szerint **Melkizedek**-féle. [...] Jézus egyesíti magában az emberiség minden értékét és vállalra veszi, hogy kiengesztelje az emberiség minden vétkeit. A jóval győzi le a rosszat, az ajándékozás szellemével a rablást, a tanítással a butítást, szeretettel a gyűlöletet, az önfeláldozással a gyilkolást, áldásmondással az átkozódást, szelidséggel az erőszakosságot, türelemmel a bántalmazást, a fejlődést élesztő erővel a visszahúzó maradiságot, isteni erővel a sátáni ármánykodást. Mindaz, ami a **Melkizedek**-féle papságban érték: mentesség szűklátókörű emberi szempontoktól, Isten akaratának teljesítésére kész kegyes lelkület, minden ember hátrányos megkülönböztetés nélkülű igaz szolgálata, léttel való tanúságtétel mindarról, amit hisz és hirdet – és mindezt a halhatatlan élet erejéből: az isteni kegyelem irányításával és segítségével megvalósítva –, ez mind beleépült és belerőt Krisztus főpapságába A megváltás előtti („természeti”) papságot a természetfeletti krisztusi papság [...] megkoronázta, és ezért meri mondani Szent Pál, hogy a **Melkizedek**-rendi papság [...] «Isten Fiához hasonlóan pap marad mindörökké». A Krisztus által alapított papságban is továbbélnek [...] mindörökké a természeti papság karaktervonásainak,

most már megerősítve, megszentelve és fölemelve a természetfölötti üdvrendbe, Krisztus titokzatos testének kiépítésére az Atyaisten dicsőségére.” (Zakar András: **Melkizedek** – Turán Printing, USA, Garfield – N. J., 1982.)

³⁶Mária Natália nővér: *Regina Mundi Victoriosa* – Two Hearts Books & Publishers 2000., California-Budapest, III. fejezet, Az Egyház papjaihoz intézett felszólítások

³⁷Dokumentáltan csupán Emmerich Anna Katalin misztikus látnoknő magán-kinyilatkoztatásaiban jutott **Melkizedek**kel kapcsolatos ismeretekhez. Lásd: Brentano, Clemens (Szerk.): *A mi Urunk Jézus Krisztus kinszenvedése – Isten szolgálojának, Emmerich Anna Katalinnak látomásai alapján* – Ford.: Kertész Kálmán – Libra KFT., Budapest, 1990.

³⁸„Maga a természet sóvárogva várja Isten fiainak megnyilvánulását. A természet ugyanis mulandóságnak van alávétve, nem mert akarja, hanem amiatt, aki abban a reményben vetette alá, hogy a mulandóság szolgálai állapotából majd felszabadul az Isten fiainak dicsőséges szabadságára. Tudjuk ugyanis, hogy az egész természet (együtt) sóhajtozik és vajódik mindmáig. De nemcsak az, hanem mi magunk is, akik bensőnkben hordozzuk a Lélek zsengéjét, sóhajtozunk, és várjuk a fogadott fiúságot, testünk megváltását. Mert megváltásunk még reménybeli. Az a remény viszont, amit már teljesedni látunk, többé nem remény. Amit valaki lát, azt reméli? Ha tehát reméljük, amit nem látunk, várjuk állhatatosan. Gyöngeségünkben segítségünkre siet a Lélek, mert még azt sem tudjuk, hogyan kell helyesen imádkoznunk. A Lélek azonban maga jár közben értünk, szavakba nem önthető sóhajtozásokkal. S ő, aki a szíveket vizsgálja, tudja, mi a Lélek gondolata, mert Isten tetszése szerint jár közben a szentekért. Tudjuk azt is, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra válik, hiszen ő saját elhatározásából választotta ki őket. Akiket ugyanis eleve ismert, azokat eleve arra rendelte, hogy Fiának képmását öltse magukra, így lesz ő elsőszülött a sok testvér között. Akiket előre erre rendelt, azokat meg is hívta, akiket meghívott, azokat megigazulttá tette, akiket pedig megigazulttá tett, azokat meg is dicsőítette. Mire következtethetünk ebből? Ha Isten velünk, ki ellenünk? Aki saját Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért áldozatul adta, hogyne ajándékozna nekünk ve együtt mindent? Ki emel vádat Isten választottai ellen? Isten, aki a megigazulást adta? Ki ítél el? Krisztus Jézus, aki meghalt, őt fel is támadt, és az Isten jobbán közbenjár értünk? Ki szakíthat el bennünket Krisztus szeretetétől? Nyomor vagy szükség? Üldöztetés vagy éhínség, ruhátlanság, életveszély vagy kard? Amint meg van írva: Minket minden időben teerted irtanak, s vágójuhok módjára tartanak. De mindazeken diadalmaskodunk óáltala, aki szeret minket. Biztos vagyok ugyanis benne, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmasságok, sem magasság, sem mélység, sem egyéb teremtmény el nem szakíthat bennünket Isten szeretetétől, amely Krisztus Jézusban, a mi Urunkban van.”

³⁹A felmutatott **Melkizedek**-i sajátosságok Mária Országá eszkatologikus valóságának időbeli kezdeténél több mozzanatban tetten érhetőek: ihletése Szent Istvánnak a Pápához intézett Korona-kérése, ennek Isten akaratát illeő visszaigazolása a Pápa Koronaküldése és áldása által, földi kezdete pedig Szent István megkoronázása. Mindez a Szentszékkal mellérendelői státusú Ország születését jelenti, aminek tényét ma is érhető kodifikációval mutatják be összeállításunk egyes részeiben ismertett sajátosságai. A Magyar Egyház és Királyság Isten tervei szerinti valódi kezdete mégis Szent Istvánnak a Szűzanya iránt végzett felajánlása, ami a Szakrális Rendben Szűz Mária Országának és Királynőségének kezdete a földi viszonyok között. Nem véletlen, hogy a Katolikus Egyház a Szűzanyát a létező koronák közül kizárólag a magyar Szent Koronával engedi ábrázolni.

⁴⁰[...] Aenea Sylvius Piccolomini, mint III. Frigyes titkára tárgyalt Bécsben a magyar követséggel V. László és a Szent Korona hazahozataláról. A találkozóról Szécsy Dénes érseknek levélben számol be, melyben szerepel a magyar királyság fent idézett megjelölése. *Der Briefweschel des Eneas Silvius Piccolomini*. Hrsq.: Rudolf Wolkan. I. Abt. Briefe aus der Laienzeit (1431-1445). I. Bd. Privatbriefe. Wien, 1909. Nr. 189. 548-558. Eleinte «regnum regina»-nak, azaz a királyságok királyrőjének nevezték, majd az Anjouk alatt már szokásossá válik az «Archiregnum Hungariae» kifejezés használata. (Vajay Szabolcs: *Dominae Reginae Militis. Árpádházi Jolánta magyarjai Valencia visszavétele idején*. In.: *Mályusz Elemér emlékkönyv. 397-398.*) Publ. in: Varga Tibor: *A Szent Korona engesztelése 1440-1464 – "Pannónia nem veszítheti el angyal adta koronáját"* Magánkiadás, Budapest, 2004.

⁴¹„Mindez, amit fentebb érintettünk, alkotja a királyi koronát, nélkülük sem itt nem tud senki uralkodni, sem az örök uradalomba bejutni.” (*Szent István király intelmei Imre herceghez* – ford.: Kurucz Ágnes – In: *Szent István – Források, legendák, intelmek* – Populart füzetek 5., Interpopulart, Szentendre, 1993.)

⁴²„Magyarország **prímása** Szent István meghagyása szerint alkotmányos tényező, ezzel a feladatkörrel más **prímások** nem rendelkeznek. Lengyelország **prímásának** helyzete valamelyest hasonlít ehhez, de az alkotmányos jogkörök kisebbek mind mennyiségre, mind minőségre. Az Apostoli Szentszék mindig elismerte és segítette ezt az egyedülálló privilégiumot. Ebből 78 **prímás** volt hivatalban. Esztergomban, történelmi szokás szerint nem voltak koadjutorok, amikor a **prímások** a harcok élén álltak a betörő tatárok és törökök ellen, s ők maguk is életüket vesztették. Száműzetésbe küldettek, önként vállalták a külföldi tartózkodást, nem kevesen 105 éves korukban is koadjutor nélkül működtek. Nem óhajtották kétségbe vonni alkotmányos feladataikat, a dolgok szaporítása által.” 1963. okt. 17. VI. Pál pápához, lásd: SOMORJAI Á.: *Sancta Sedes Apostolica et Cardinalis Ioseph Mindszenty, III. Documenta 1956-1963. – Az Apostoli Szentszék és Mindszenty József kapcsolattartása, III. Tanulmányok és szövegekölések*, Budapest 2009., 39.

⁴³Közi Horváth József: **Mindszenty bíboros** – **Mindszenty** Emlékbizottság, München, 1980. (katolikus.hu/mindszenty)

⁴⁴A 3. titok nyilvánosságra hozatala állítólag azért maradt el, hogy az emberiséget megkíméljék a megrázkódtatástól. A Hittani Kongregáció által 2000-ben 3. titokként közölt szöveg azonban nem tartalmaz olyasmit, amit korábban nagyobb megrázkódtatásként fogadtak volna az emberek. Ebből az következtethető, hogy a Hittani Kongregáció vagy nem a 3. titok szövegét közölte, vagy megcsonkította azt.

⁴⁵Hittani Kongregáció: *Fatima üzenete* – Publ. in: *L'Osservatore Romano*, 2000., június 30. (Ford. Dr. Diós István)

⁴⁶V.ö.: Lk 4,6-7; Jn 12,31;14,30

⁴⁷„«Ennek ismételtetésébe soha nem fáradunk bele» – mondta a tanács őtitkára, Duarte da Cunha, majd hozzátette: «A jelenlegi társadalmi, gazdasági és kulturális változások viszont az emberi cselekvés és a társadalom minden erkölcsi, morális vonatkozását aláásni látszanak. Úgy tűnik, mintha a vallást a szekularizmussal kívánnák felváltani, amely egyesek szemében minden modernsége és demokráciára törekvő állam vallása. Azok az államok és társadalmak, amelyek nem tudnak megnyílni az Abszolútum felé, valamiféle gyakorlati individualizmusba zuhannak, ahol mindenkinek a vágyait teszik törvénné, akár mások vagy a társadalom kárára is. Az emberben mélyen gyökerező vágyakozás él az Abszolútum iránt. Az «egészséges» vagy pozitív szekularitás nem fél Istentől, ezért biztosítja a közszférában a vallások jelenlétét, életben tartva az állam és az egyházi intézmények szétválasztásának elvét. A vallás és Isten így nem akadály, hanem segítője az egyén java és a közjó elérésének.» (*Isten és az állam – a CCEE októberi plenáris gyűlése* – Magyar Kurír, 2013., szeptember 30.)

⁴⁸„A hiteles kultusz Isten felé az embernek egyénileg és társadalmilag egyaránt kötelessége. Ez «hagyományos katolikus tanítás az embereknek és a csoportoknak az igaz vallás és Krisztus egyetlen egyháza iránti erkölcsi kötelességéről». Az Egyház, szüntelen hirdette az evangéliumot az embereknek, azon fáradozik, hogy akik hallgatják az evangéliumot, át tudják hatni a közösség «gondolkodását és erkölcsét, törvényeit és szervezeteit», melyben élnek. A keresztények társadalmi kötelessége, hogy tiszteljék és ébresszék föl minden emberben az igaz és a jó szeretetét. Meg kell ismertetniük az egyedül igaz vallást, mely a katolikus és apostoli Egyházban létezik. A keresztények arra hivatottak, hogy a világ világossága legyenek. Az Egyház ezáltal mutatja meg Krisztus királyságát a teremtés és különösen az emberi társadalmak fölött.» (*A Katolikus Egyház Katekizmusa, 2105–1995.*)

⁴⁹„Tisztelendő Testvérek! Üdvöt és apostoli áldást! Az első körlevélben, amelyet a pápai trón elfoglalása után az összes püspökökhöz

intéztünk, az emberi nemet sújtó és gyötrő bajok [...] árja azért zúdult a világra, mert az emberek nagy része az Úr Jézust és az Ő szent törvényét számúzta a magánéletből, a családból és a közéletből, s hogy mindaddig nem ragyoghat föl a népek közt a tartós béke biztos reménye, amíg az egyének és az államok az Üdvözítő uralmát elvetik és elutasítják. [...] «Krisztus békéjét Krisztus országában kell keresni»; [...] a béke följújtására és megszilárdítására nem törekedhetünk hathatósabban, mint a mi Urunk országának helyreállításával. [...] Ez az ország egyedül a sátán országával és a sötétség hatalmával van ellenkezésben, s polgáraitól megköveteli azt, hogy szívüket a gazdagságtól és a földi dolgoktól elvonva, a szelíd erkölcsöket többre becsüljék, s az igazságot éhezzeék és szomjúhozzák, sőt önmagukat is megtagadják és keresztjüket hordozzák. Krisztus mint Megváltó az egyházat saját vérével szerezte s mint Főpap önmagát a bűnökért áldozatul bemutatta és folyton bemutatja. Ki nem látná tehát, hogy királyi méltósága is a megváltói és főpapi méltóságnak természetét viseli magán és azzal egyformán lelki? Mégis súlyosan tévedne, aki az Istenemberből elvitatná a polgári ügyek fölötti hatalmat is, hiszen neki az Atyától teljes hatalma van a teremtmények fölött úgyannyira, hogy minden az Ő akaratának van alávetve. Tény azonban, hogy amíg a földön élt, ennek a hatalomnak gyakorlásától teljesen tartózkodott, az ideiglenes javak birtoklását és intézését megvetette, azokat birtokosaiknak meghagyta s most is meghagyja.” (XI. PIUS PÁPA: *Az Első (Quas Primas) – Krisztus Király ünnepét elrendelő apostoli körlevél* – 1925. december 11., részlet)

⁵⁰ „Krisztus országa nemcsak a katolikus nemzetekre és azokra terjed ki, akik a szent keresztség föl vételével jogilag az Egyházhhoz tartoznak, hanem felöleli mindazokat is, akik nem keresztények – bár a tévedés eltéríti vagy a visszavonás elválasztja őket a szeretet közösségétől –: úgyhogy Jézus Krisztus hatalma alatt áll az egész emberi nem.” (XIII. LEO PÁPA: *A Szentév (Annum sacrum) – A Szent Szívnek való odaszenteléséről* – 1899. május 25.)